

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-21>

**SPECIFIC ASPECTS OF ACADEMIC MOBILITY
IMPLEMENTATION IN UKRAINE IN THE CONTEXT
OF WARTIME AND EDUCATIONAL DIGITALIZATION**

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

Romanova O. M.

*PhD History, Associate Professor,
Head of the Department of General
Theoretical Legal and Socio-
Humanitarian Disciplines,
Kyiv University of Law of the National
Academy of Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Романова О. М.

*кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри
загальнотеоретичних правових
і соціально-гуманітарних дисциплін
Київський університет права
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Академічна мобільність у сучасному світі виступає важливим чинником розвитку системи вищої освіти, оскільки вона сприяє інтеграції університетів у міжнародний освітній і науковий простір, забезпечує обмін знаннями та формує нові професійні й соціокультурні компетентності. В умовах глобалізації освітні процеси дедалі більше орієнтуються на відкритість, взаємодію та співпрацю між різними країнами, що підвищує значення мобільності як інструменту модернізації освіти. Для України ця проблема набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли традиційні форми академічних обмінів зазнають істотних обмежень, а сама система вищої освіти змушена адаптуватися до нових реалій функціонування.

У наукових дослідженнях академічна мобільність розглядається як важливий механізм підвищення якості освіти, розвитку наукового потенціалу та формування міжкультурної компетентності учасників освітнього процесу. Вона створює умови для розширення професійних можливостей студентів і викладачів, сприяє освоєнню інноваційних підходів до навчання та досліджень, а також підвищує конкурентоспроможність випускників на міжнародному ринку праці. Крім того, мобільність забезпечує інтеграцію національних освітніх систем у глобальний освітній простір, що є важливою передумовою розвитку сучасної науки та освіти [1–4].

Разом із тим, у сучасних умовах академічна мобільність стикається з низкою суттєвих перешкод. Однією з ключових проблем є те, що

Україна поки що не є повноправним членом Європейського Союзу, що ускладнює доступ до окремих освітніх можливостей, програм фінансування та інституційних механізмів підтримки мобільності. Це створює додаткові бюрократичні бар'єри, пов'язані з візовими процедурами, визнанням дипломів і кваліфікацій, а також обмежує участь у певних ініціативах, доступних для країн-членів ЄС. У поєднанні з воєнними викликами це суттєво впливає на можливості реалізації міжнародної мобільності та потребує пошуку альтернативних рішень.

Війна значно ускладнила реалізацію академічної мобільності, зокрема через обмеження виїзду за кордон для окремих категорій громадян, порушення стабільності освітнього процесу та зниження доступу до матеріально-технічних ресурсів. Водночас ці складні умови стимулювали розвиток нових форм мобільності, таких як дистанційне та гібридне навчання, внутрішня мобільність між українськими закладами освіти, а також активне використання цифрових платформ. Такі формати дозволяють забезпечити безперервність освітнього процесу, підтримувати наукову діяльність і зберігати міжнародні зв'язки навіть у кризових умовах [2, 3].

Особливого значення в цьому контексті набуває віртуальна мобільність, яка передбачає участь студентів і викладачів у міжнародних освітніх і наукових проектах за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Вона дає змогу отримувати доступ до курсів, лекцій і дослідницьких програм провідних університетів світу без фізичного переміщення, що є надзвичайно актуальним у період обмежень. Крім того, такі форми сприяють розвитку цифрових компетентностей і гнучкості освітніх систем, що відповідає сучасним тенденціям розвитку освіти.

Важливу роль у підтримці академічної мобільності відіграє програма Erasmus+, яка є однією з наймасштабніших ініціатив Європейського Союзу у сфері освіти, науки та молодіжної політики. Вона надає широкі можливості для навчання, стажування, викладання та участі у спільних наукових проектах. Бюджет програми на період 2021–2027 років перевищує 28 мільярдів євро, що дозволяє реалізовувати численні міжнародні ініціативи та підтримувати мобільність учасників освітнього процесу [6]. Для України Erasmus+ є важливим інструментом інтеграції у європейський освітній простір, оскільки сприяє підвищенню якості освіти, розвитку міжнародного співробітництва та впровадженню інноваційних підходів до навчання [12].

Програма охоплює різні напрями діяльності, включаючи індивідуальну мобільність, розвиток партнерств між університетами, підтримку освітніх реформ і впровадження спеціалізованих навчальних модулів. Участь у таких ініціативах дозволяє студентам отримувати

міжнародний досвід, удосконалювати знання іноземних мов і формувати глобальне бачення професійної діяльності. Викладачі, у свою чергу, мають можливість обмінюватися досвідом, підвищувати кваліфікацію та впроваджувати новітні методи навчання у своїй практиці.

Водночас існують й інші виклики, які впливають на розвиток академічної мобільності. Серед них можна виділити фінансові обмеження, нерівний доступ до цифрових ресурсів, труднощі адаптації студентів до нових умов навчання, а також психологічні фактори, пов'язані з війною. Усе це вимагає комплексного підходу до організації мобільності, що включає підтримку учасників освітнього процесу, розвиток інфраструктури та вдосконалення нормативно-правової бази.

Перспективи розвитку академічної мобільності в Україні пов'язані з подальшою цифровізацією освіти, розширенням міжнародного співробітництва та впровадженням інноваційних освітніх технологій. Особливу увагу слід приділити розвитку гібридних форматів навчання, які поєднують онлайн– та офлайн-компоненти, що дозволяє підвищити доступність освіти та забезпечити її гнучкість. Важливим напрямом є також підтримка внутрішньої мобільності, яка може стати ефективним інструментом обміну досвідом між українськими університетами та сприяти підвищенню якості освіти на національному рівні.

Головна складність впровадження масової академічної мобільності полягає в тому, що заклади вищої освіти ще не проявляють достатньої ініціативи для ефективного вирішення проблем студентської мобільності. Тому розвиток академічної мобільності потребує істотних змін у роботі університетів – від удосконалення організаційних процесів до оновлення нормативно-методичної бази для визнання навчання, пройденого в інших закладах. Крім того, рівень залученості наукових і науково-педагогічних працівників у міжнародне освітнє співробітництво залишається дуже низьким, а частка тих, хто здобув освіту та наукові ступені за кордоном і повернувся працювати в Україні, надзвичайно мала. Більшість дослідників погоджується, що попри зусилля інституцій та покращення нормативно-правового забезпечення, Україна досі переважно експортує висококваліфікованих науковців.

Отже, академічна мобільність в умовах сучасних викликів виступає не лише як інструмент розвитку освіти, а й як стратегічний ресурс, що забезпечує її стійкість і адаптивність. Незважаючи на численні перешкоди, зокрема воєнні обставини та обмеження, пов'язані з євроінтеграційними процесами, вона продовжує відігравати важливу роль у формуванні конкурентоспроможної системи вищої освіти. Подальший розвиток мобільності потребує активного впровадження нових форм навчання, підтримки міжнародних програм співпраці та створення сприятливих умов для участі студентів і викладачів у

глобальних освітніх процесах. У довгостроковій перспективі це сприятиме інтеграції України у світовий освітній простір, розвитку наукового потенціалу та підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасного глобалізованого світу.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. –Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Чимбай Л.Л. Інтернаціоналізації системи вищої освіти України на шляху до європейського союзу / Л.Л. Чимбай, Л. В. Попкова, Т. О. Ханюк // “Освітня аналітика України” –2022. -№ 4 (20) С. 31-48.–Режим доступу:https://science.ica.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/12/3_Chimbay_Ko_420_2022_31-48.pdf

3. Хоминець С.І. Поняття та види академічної мобільності студентів / С.І. Хоминець // Науковий вісник Ужгородського університету –2019.-Серія: «Педагогіка. Соціальна робота» -випуск 2 (45). -С.223-227.

4. Т. Грубі Реалізація освітніх послуг в умовах воєнного стану: виклики та перспективи (Doctoral dissertation, матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 жовтня 2023 року)/уклад. ВС Бліхар. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 92-97.).

5. Полянська А.С. Особливості управління проектом «Міжнародна академічна мобільність» Програми Еразмус+ в умовах війни / А.С. Полянська // Економіка, управління та адміністрування. -2023. -№ 1 (103). С. 57–62.–Режим доступу:file:///C:/Users/user/Downloads/Osoblivosti_upravlinna_projektom_Miznarodna_akademi.pdf

6. Teicher U. Changes of ERASMUS under the Umbrella of SOCRATES / U.Teicher // Journal of Studies inInternational Education. –2001. –№ 5. –Р. 201–227.

7. Постанова Кабінет Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань навчання і стажування громадян України за кордоном» від 28 грудня 2011 р. No 1411, м. Київ. –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1411-2011-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності» від 31 серпня 2011 р. No 924, м. Київ.–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/924-2011-%D0%BF#Text>

9. Наказ Міністерства освіти і науки України «Щодо затвердження Примірного положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України» від 29.05.2013 No 635, м. Київ. –Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635729-13#Text>

10.Постанова Кабінет Міністрів України «Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 р. No 579. м. Київ –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text>

11.Постанова Кабінет Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності» від 13 травня 2022 р. No 599, м. Київ –Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2022-%D0%BF#Text>

12.Еразмус+ . [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://erasmusplus.org.ua/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-22>

**RENEWAL OF PROCEDURAL DEADLINES
IN WARTIME: PROBLEMS OF PROOF AND APPROACHES
OF THE SUPREME COURT**

**ПОНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ В УМОВАХ
ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ДОКАЗУВАННЯ ТА ПІДХОДИ
ВЕРХОВНОГО СУДУ**

Rubinsky M. M.

*Postgraduate Student, Department of
Law Enforcement Activities,
Educational and Scientific
Law Institute,
Vasyl Stefanyk Carpathian National
University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Рубінський М. М.

*аспірант кафедри правоохоронної
діяльності
Навчально-науковий юридичний
інститут
Карпатського національного
університету імені Василя
Стефаніка
м. Івано-Франківськ, Україна*

В умовах повномасштабної війни питання поновлення процесуальних строків набуло особливої практичної ваги, оскільки доступ до правосуддя дедалі частіше залежить не лише від знання норми, а й від здатності сторони належно довести, чому саме процесуальна дія не була вчинена вчасно. Чинне процесуальне законодавство України виходить із загального правила, за яким пропущений строк може бути поновлений судом за заявою учасника справи, якщо причини пропуску визнаються поважними. Такі положення прямо закріплені, зокрема, у статті 127 ЦПК України,